

هدف تک‌نرخی کردن ارز است

مژگان خانلو، سخنگوی ستاد بودجه سازمان برنامه و بودجه، دیروز در نشست خبری اظهار کرد: بودجه محل تعیین ارز و برخی دیگر از قیمت‌ها نیست. لذا آنچه که در بودجه درج می‌شود مبنای محاسباتی تسعیر ریالی منابع ارزی بودجه است زیرا ما بودجه ارزی نمی‌نویسیم بلکه بودجه ریالی می‌نویسیم. بنابراین باید منابع ارزی حاصل از صادرات که سهم دولت است به صورت ریالی تسعیر شود. وی افزود: تأمین کالاهای اساسی برای دولت مهم است بنابراین همواره سهمی از درآمدهای ارزی دولت صرف تأمین تسعیر ارز کالاهای اساسی به جهت اینکه کنترل قیمتش برای دولت در بازار مهم است با نرخ ترجیحی انجام می‌شود که شما این ارز را با نام ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی می‌شناسید. این ارز در واقع ملاک تسعیر درآمدهای ریالی دولت برای کالاهای اساسی و حقوق ورودی مترتب بر واردات است. وی تصریح کرد: آنچه که برای دولت در تنظیم لایحه بودجه مهم است این بود که بودجه دولت شوک‌آور نباشد و نباید با تغییرات ناگهانی مواجه شویم. بنابراین افزایش نرخ ارز ترجیحی به صورت تدریجی و متناسب با تورم و طی سال صورت خواهد گرفت. سخنگوی ستاد بودجه سازمان برنامه و بودجه ادامه داد: با این اقدام هم از بحث شوک‌آوری جلوگیری می‌کنیم و هم کم‌کم به ارز ترجیحی خواهیم پرداخت زیرا قیمت کالاهای اساسی برای ما مهم است. از سویی دیگر سیاست ارزی دولت باید هم‌راستا با سیاست‌های پولی بانک مرکزی و سیاست‌های مالی باشد که هدف این سیاست‌ها نیز سمت تک‌نرخی کردن ارز است. خانلو افزود: ارز چندنرخه به اقتصاد آسیب می‌زند و تورم‌زاست بنابراین سیاست دولت حذف این تعددهای نرخ ارز و حرکت به سمت نرخ ارز واحد است. البته سیاست نرخ ارز ترجیحی ادامه دارد اما اصلاح تدریجی متناسب با تورم و به صورت میانگین در طی سال خواهد بود. خانلو در رابطه با تغییرات دهک‌بندی یارانه‌ها در بودجه ۱۴۰۴ گفت: در خصوص بحث یارانه‌ها اولین اقدام به واسطه یکپارچه شدن بودجه منابع عمومی و مصارف آن به بودجه منتقل شد که البته بی‌ثباتی منابع هدفمندی ما را به این سمت سوق داد. وی ادامه داد: مصارف هدفمندی باید سر موعود دولت پرداخت شود و اگر هر تاریخی قید شده باشد باید پرداخت صورت بگیرد و ما مصمم شدیم یکپارچگی در این خصوص شکل گیرد تا هیچ عدم اطمینانی برای پرداخت‌ها وجود نداشته باشد. هیچ تغییر عددی برای یارانه‌های نقدی و مستمری بگیران سازمان بهزیستی تا این لحظه در نظر گرفته نشده است. وی با بیان اینکه هم‌اکنون صندوق‌های درآمد ثابت ۷۱۷ منابع در اختیار دارند، گفت: توجه کنید که سال بعد ۴۷۰ هزار میلیارد تومان از بدهی دولت از محل انتشار اوراق سال‌های قبل بازپرداخت خواهد شد. بر این اساس روند طبیعی بازار سرمایه طی خواهد شد و این انتشار اوراق فشار مضاعفی ایجاد نخواهد کرد. سخنگوی سازمان برنامه و بودجه در رابطه با افزایش ۲۰ درصدی حقوق کارمندان و فاصله آن با تورم سالانه بیان کرد: آنچه به عنوان ضریب حقوق کارمندان در نظر گرفته شده فارغ از واقعیت ماجرا است. بسته به ضرایب نرخ اولاد در قانون خانواده و جوانی جمعیت، ضریب حقوق پلکانی به ازای هر فرزند افزایش پدیده می‌کند تا بالای پنج فرزند این رشد به ۴۵ درصد می‌رسد. وی افزود: در لایحه سال بعد میانگین حقوق و مزایا رشد ۲۸ درصدی داشته و دولت در کنار آن معافیت مالیاتی ۱۰۰ درصد افزایش داده است که خود آن به معنای افزایش ضریب حقوق است. حمایت دولت فقط قرار نیست با پرداخت حقوق باشد. هر اندازه مسیر رشد و تولید و اقتصاد مثبت شود اثرگذار خواهد بود. هر یک درصد ضریب حقوق که افزایش می‌یابد، بار مالی ایجاد می‌کند. به گفته سخنگوی ستاد بودجه، مجموع حقوق یک نفر در سال آینده تا ۲۸۸ میلیون تومان معاف از مالیات است. خانلو در رابطه با میزان انتشار اوراق و تأثیر آن روی تورم، خاطرنشان کرد: وزیر اقتصاد دوازده روز گذشته در کمیسیون تلفیق حضور داشتند و آنجا گفتند که برای کنترل نرخ بهره سیاست‌های وزارت اقتصاد معطوف به سیاست‌های سمت رشد است. سیاست‌هایی که اذعان کردند به دلالی برای آنها نخواهستند از نرخ رشد بهره استفاده کنند. آقای همتی عضو دولت هستند و این بودجه دولت است نه سازمان برنامه و بودجه. بانک مرکزی، سازمان بودجه و وزارت اقتصاد در تنظیم بودجه با هم هماهنگ بودند. اوراق مالی ۵۰۰ همت است و ۲۰۰ همت برای اوراق ضمان و قابل وثیقه‌گیری است.

ژست بودجه‌تراز

۴۴ درصد از هزینه‌های دولت در سال آینده از طریق استقراض تامین می‌شود

روایت مهم‌مینه

فرزانه طهرانی

دبیر گروه اقتصاد

از تیم اقتصادی دولت چهاردهم انتظار می‌رفت با حوصله بیشتری سند بودجه سال آینده را تدوین کنند تا اندکی از عمق ناترازی‌های مستمر کاسته شود. اما برخلاف انتظار لایحه بودجه ۱۴۰۴ با تراز عملیاتی منفی ۱۸۰۵ هزار میلیارد تومان به مجلس رفت. در این سند مانند اسناد سنوات گذشته، درآمدها به طور اغراق آمیزی محاسبه شده تا دولت بتواند ژست بودجه تراز بگیرد.

دولت درآمدهای خود را با ۴۲ درصد افزایش ۲ هزار و ۲۲۷ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی کرده است. سهم عمده این درآمد از محل صادرات نفت به میزان یک میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه در روز با دلار ۶۲ هزار تومان پیش‌بینی شده است. این در حالی است که در نیمه نخست اسامال ۲۶ درصد از درآمدهای نفتی محقق نشده و مرکز پژوهش‌های مجلس پیش‌بینی کرده تا پایان سال فقط ۷۵ درصد از درآمدهای نفتی محقق می‌شود. بنابراین میزان درآمد نفتی پیش‌بینی شده برای سال آینده هم از نظر مقدار و هم به لحاظ پیش‌بینی قیمت ۷۵/۵ یورویی در هر بشکه غیرواقعی به نظر می‌رسد. درگیری‌ها در خاورمیانه، اجبار ایران به دادن تخفیف‌های قابل توجه به کشورهای طرف معامله، کاهش میل جهان به مصرف سوخت‌های سیلیلی و افت رشد اقتصادی چین و البته نتیجه انتخابات آمریکا از عوامل موثر بر درآمدهای نفتی ایران در سال آینده است که تقریباً همه این عوامل محدودیت‌های درآمدی را گوشزد می‌کند.

اما در مقابل درآمدهای پیش‌بینی شده، دولت هزینه‌ها را با رشد ۵۵ درصدی پیش‌بینی کرده و عدد آن را به ۴ هزار و ۸۱ هزار میلیارد تومان رسانده است. به این ترتیب تراز عملیاتی منفی یک هزار و ۸۰۵ هزار میلیارد تومان ایجاد شده است. این تراز منفی به گفته حسن سبحانی، استاد اقتصاد دانشگاه تهران به معنی آن است که دولت ۴۴ درصد از هزینه‌های خود را از محل استقراض قرار است تأمین کند. یعنی بار بدهی عظیمی که بر بدهی‌های گذشته افزوده می‌شود. دولت در نظر دارد سال آینده ۷۰۰ هزار میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی منتشر کند. این عدد را باید در کنار رقم ۲۶۹ هزار میلیارد تومان از اوراق دولتی سررسیدشده در سال بعد قرار داد. به عبارتی هر سال دولت با قرض گرفتن هزینه‌های خود را پرداخت می‌کند اما خبری از بازپرداخت بدهی‌ها نیست و هر سال بر حجم بدهی‌ها افزوده می‌شود.

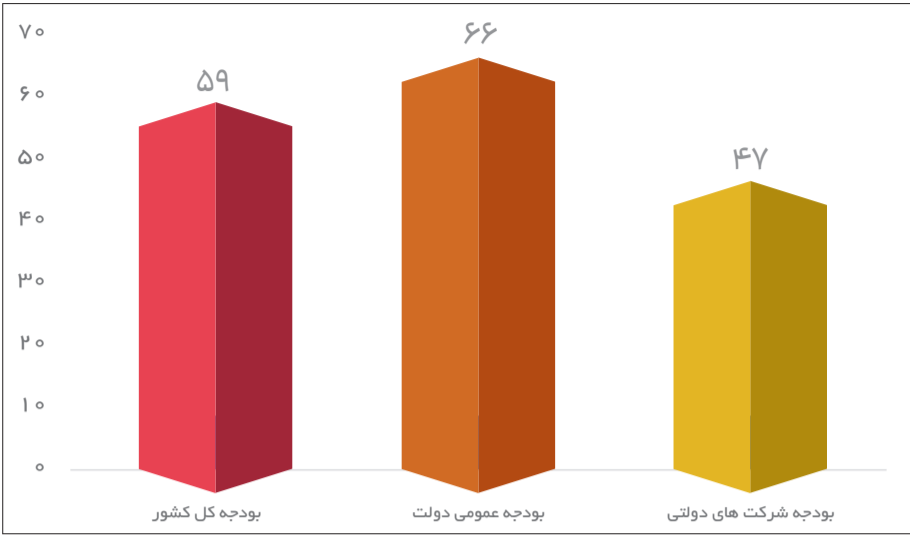
چرا هزینه‌های دولت ۵۵ درصد اما حقوق‌ها ۲۰ درصد اضافه شد؟

وقتی امکان افزایش درآمدها وجود ندارد، ناچار باید به سراغ تعدیل هزینه‌ها برویم تا بودجه تراز شود اما دولت ترجیح داده به جای کاهش هزینه‌ها، آن را ۵۵ درصد بیشتر کند و این هزینه‌ها را با قرض گرفتن از منابع احتمالی در سال‌های آینده تأمین کند؛ منابع خیالی که طی این سال‌ها هیچ‌گاه به دست نیامده و نتوانسته حتی هزینه‌های یک سال را تأمین کند چه برسد به پرداخت بدهی‌های تلنبارشده.

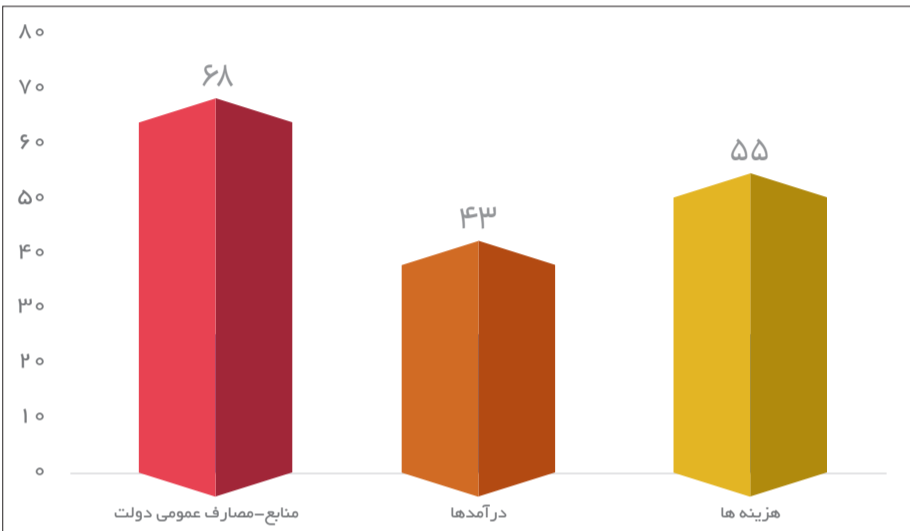
پرسش قابل طرح از بودجه‌ریزان کشور این است که چرا با وجود تأکید بر کاهش نرخ تورم به محدوده ۳۰ درصد، هزینه‌های دولت برای سال آینده را ۵۵ درصد افزایش داده‌اند؟ و پرسش مهمتر اینکه چرا حقوق کارکنان و بازنشستگان را فقط ۲۰ درصد افزایش داده‌اند؟ چرا دولت برای خود حق افزایش مخارج بیشتر از تورم را قائل است اما برای کارمندان و بازنشستگان فشار مالی را روا می‌دارد؟ البته هنوز جداول بودجه منتشر نشده تا در جریان جزئیات مخارج دولت قرار بگیریم اما تجربه بودجه‌ریزی در کشور نشان می‌دهد که سهم‌گیری‌ها از بودجه عمومی توسط افراد و نهادهای خاص بخش مهمی از این رشد هزینه‌ها را رقم می‌زند.

رشد مالیات‌ها بیش از تورم

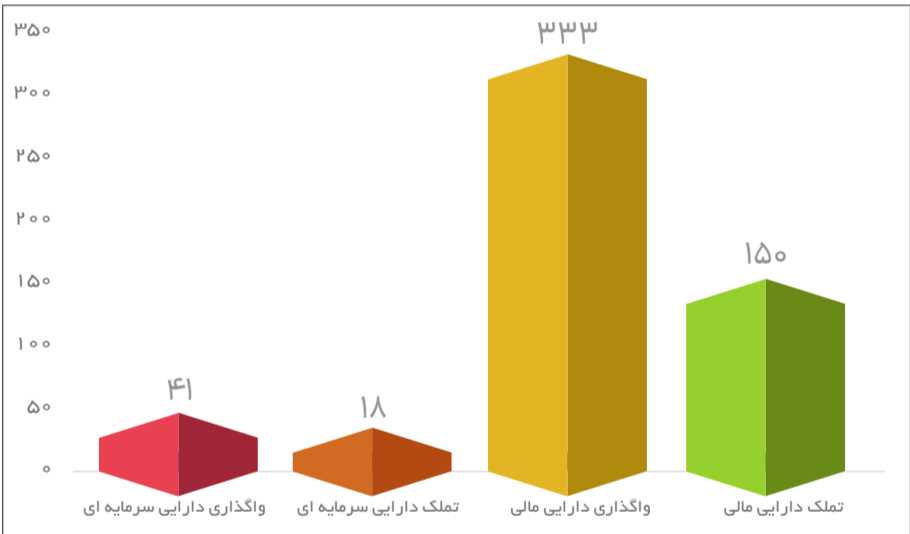
مقایسه درآمدهای مالیاتی با حقوق هم این اجحاف را به تصویر می‌کشد. درآمدهای دولت از محل اخذ مالیات قرار

درصد رشد سقف بودجه

درصد رشد منابع و مصارف دولت

درصد رشد درآمد-مصارف اختصاصی دولت

خودرویی خارجی را حمایت کند موضوع مهمی است که انتظار می‌رود دولت درباره آن روشن‌نگری کند.

ارقام مهم بودجه

در مجموع دولت چهاردهم اولین بودجه خود را با سقف ۱۱ هزار و ۸۹۶ هزار میلیارد تومان بسته است. ۶ هزار و ۴۰۷ هزار میلیارد تومان از این بودجه بر سبوط به بودجه عمومی دولت و ۵ هزار و ۴۸۹ هزار میلیارد تومان بودجه شرکت‌های دولتی است. منابع-مصارف دولت ۵ هزار و ۹۸۷ هزار میلیارد تومان و درآمدهای اختصاصی ۴۲۰ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. درآمدها ۲ هزار و ۲۷۵ هزار میلیارد تومان و واگذاری دارایی سرمایه‌ای ۲ هزار و ۳۳۲ هزار میلیارد تومان و واگذاری دارایی مالی یک هزار و ۳۸۰ هزار میلیارد تومان، پیش‌بینی شده و هزینه‌ها ۴ هزار و ۸۱۰ هزار میلیارد تومان، تملك دارایی سرمایه‌ای یک هزار و ۱۹۶ هزار میلیارد تومان و تملك دارایی مالی ۷۱۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. به این ترتیب دولت با یک هزار و ۸۰۵ هزار میلیارد تومان تراز عملیاتی منفی روبه‌روست.

پیام بودجه: تشدید تمام بحران‌ها

فرشاد مومنی، اقتصاددان و عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد علامه طباطبایی در گفت‌وگو با هم‌مینه در بررسی کلیات بودجه گفت: یک سلسله مسائل ساختاری وجود دارد که هر سال در حال تکرار هستند و برآیند این تکرار این است که کشور یک روند قهقراپی به غایت نگران‌کننده را طی می‌کند و دائماً بر طول و عرض شکنندگی‌هایی که در حیطه‌های مختلف حیات جمعی با آن روبه‌رو هستیم افزوده می‌شود. همه مشفقانی که نگران آینده ایران هستند طی چند ساله گذشته با تکیه بر شواهد نظری و شواهد تجربی کافی در این زمینه صحبت کردند که اگر نظام اداره کشور به طور کلی و نظام اداره اقتصادی به طور خاص تغییر ریل جدی را دنبال نکند آن روند قهقراپی با شکنندگی‌های فزاینده ما را

است ۳۹ درصد بیشتر شود و به رقم یک هزار و ۷۰۰ هزار میلیارد تومان برسد. هرچند دولت سقف معافیت مالیاتی حقوق‌ها را به ۲۴ میلیون تومان افزایش داد اما باید گفت عدم تناسب رشد اعداد در بخش‌های مختلف، رویکرد ضدتولید و ضدتوسعه‌ای دولت را نشان می‌دهد.

سند لایحه بزرگنمایی‌های دیگری نیز در خود دارد مثل رشد ۲۳۳ درصدی واگذاری دارایی‌های مالی که قرار است یک هزار و ۳۸۰ هزار میلیارد تومان درآمد برای دولت ایجاد کند. در واقع دولت در بخش واگذاری دارایی‌های مالی و واگذاری شرکت‌های دولتی ۴۰۰ درصد رشد درآمد پیش‌بینی کرده و این در حالی است که عملکرد سال‌های گذشته در این دو حوزه به‌هیچ‌وجه مطلوب نبوده؛ به‌ویژه در حوزه واگذاری شرکت‌های دولتی به دلیل زیان‌ده بودن اکثر شرکت‌های واگذارنشده، عملکردی در این حوزه ثبت نشده است. بنابراین این بخش از درآمدهای دولت نیز واقعی به نظر نمی‌رسد.

بخشی از ارز کالاهای اساسی و دارو به خودرو اختصاص می‌یابد

در بودجه سال آینده پیش‌بینی شده ۱۱ میلیارد یورو به واردات دارو و کالای اساسی اختصاص یابد. این عدد برای سال ۱۴۰۳، ۱۳/۶ میلیارد یورو بود. بنابراین دولت ترجیح داده ۲/۶ میلیارد یورو از ارز کالاهای اساسی و دارو را حذف کند. در مقابل براساس جداول منتشرشده در بودجه قرار است ۱/۸ میلیارد یورو به واردات خودرو اختصاص دهد. به عبارتی بخشی از ارز مربوط به کالاهای اساسی و دارو به بخش خودرو می‌رود که البته با توجه به تفاوت نرخ تسعیر مربوط به این دو بخش، عایدی ریالی متفاوتی برای دولت خواهد داشت.

اینکه دولت با چه منطقی تصمیم گرفته عموم مردم را در معرض رشد هزینه‌های تأمین غذا و دارو قرار دهد و به جای آن ارز مسورد نیاز طبقه‌ای خاص از جامعه که جزو خریداران

فرشاد مومنی
اقتصاددان:

اگر با شاقول تراز عملیاتی بودجه به سند لایحه بودجه نگاه کنیم رقم بسیار دهشتناک تراز عملیاتی منفی را می‌بینیم. تراز منفی به این مفهوم خواهد بود که دولت

همچنان بر آن است که ۴۴ درصد هر واحد هزینه‌ای که خواهد داشت را از محل آینده‌فروشی یعنی استقراض به شیوه‌های مختلف و فروش باقیمانده دارایی‌های حکومت تأمین کند. این یک پیش روی در باتلاق است. از کانال ردگیری تحول در مبلغ بدهی‌های ناشی از انتشار اوراق توسط دولت می‌بینیم که این بدهی تبدیل به یک رقم هیولایی شده است. ادامه این روند بودجه‌نویسی نیست بلکه توسعه انحرافات مالی پیشینیان است